

GALEB

ŠTEVILKA
LETÖ VII.
TRST 1960-61

7

LIST ZA MLADINO

Izhaja mesečno • Izdajatelj in odgovorni urednik je Ivan Grbec • Ureja ga uredniški odbor • Tiska tiskarna »Graphis« v Trstu, ul. sv. Franciška 20
Naslovna stran je napravil Leon Koporc

Vsebina

Danilo Gorinšek: Pleši kolo	145
Zora Rebula: Velika pustolovščina . .	146
Stana Vinšek: Jutranja	152
Angelo Cerkvenik: Mihec in Metka . .	153
Fr. Bevk: Osliček	154
Angelo Cerkvenik: Ovčar Runo	155
Ludovika Kalan: Čriček in sonce . . .	159
Dve družini	160
Stana Vinšek: Hrabri dečki	162
Miro P. Rešitev zgodovinskih spomenikov	164
Samo Pahor: Pod cesarskim orlom . .	165
Naši mladi dopisniki	168

DANILO GORINSEK

Ilustriral: ROBERT HLAVATY

PLEŠI KOLO

PLEŠI KOLO, RAJAJ RAJ,
VASOVAT PRIŠEL JE MAJ,
SVET JE VES OKITIL S CVETJEM,
DALJE VSE NAPOLNIL S PETJEM.

PLEŠI KOLO, RAJAJ RAJ,
BRŽ NADLOGE, KRIŽI V KRAJ —
KJER SE VRISKA BREZ ODMORA,
ZA TEGOBE NI PROSTORA ...

PLEŠI KOLO, RAJAJ RAJ,
SONCA SE NAUŽIJMO ZDAJ,
DA KO VSE BO LEDENELO,
NAS TOPLÓ BO V SRCU GRELO!

Med razvalinami Pompejev

Ko so nogometashi zaslišali te besede, so se vsi začudenii spogledali, nato pa bi se bili skoraj skregali, kateri slovanski jezik govorii mali deček. Samo eden med njimi se je nasmihal, bil je Slovenec, ki je imel teto tam nekje od Trsta.

»Fantje,« je dejal, »ne lomite ga, kakšen slovanski jezik neki, tale dečko, sam bog vedi sicer, kako to, bo doma tam kje okrog Trsta.« In obrnil se je k Petru:

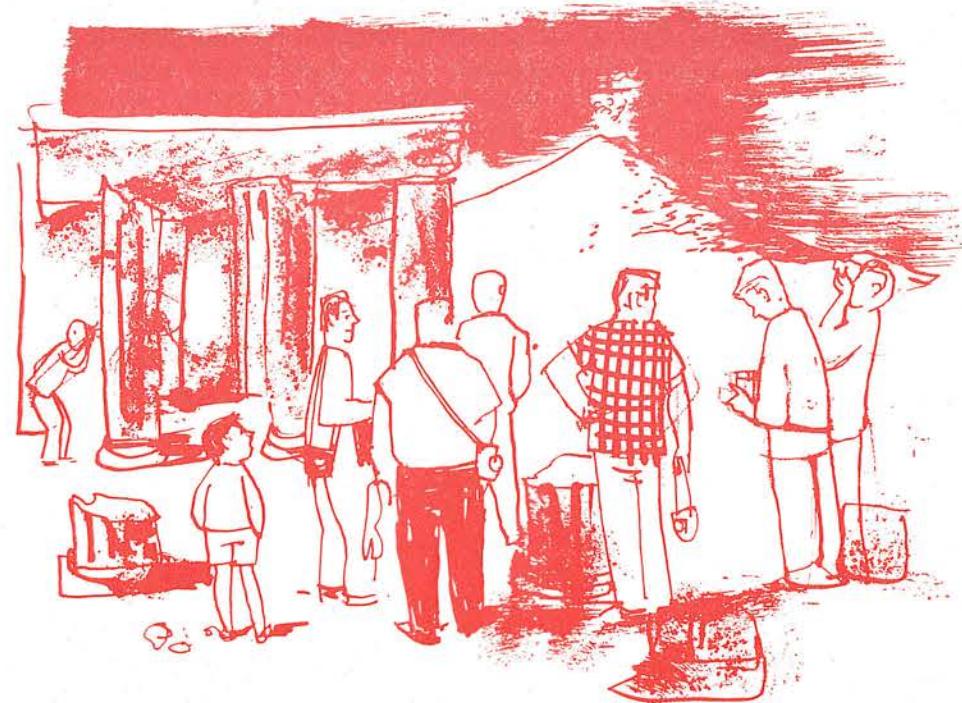
»Pavej pa damače, si Bazovc, Grapajc al' Repenc?«

»Uopenc!« je veselo vzklirknil Peter. Toda Krivogledemu je bilo že preveč tega onegavljenja s tujci, ki niso nameravali ničesar kupiti. Potegnil je Petra za seboj v stransko ulico. Dečku pa je preveč zadišalo po domovini in mahoma si je zažezel zaščite starejših, posebno, ko je znal eden med njimi tako lepo »pa damače«. Bliskoma se je iztrgal tesnemu Napolitančevemu prijemu in jo ubral za nogometashi. Drl se je, da ga je Napolitanec ugrabil staršem, ki so bili z njim na izletu v Neaplju, nato da ga je preoblekel in mu premazal svetle lase v črno in ga izkorisčal, zvečer doma pa preupal. Laž in resnico je namešal v takšno kašo, da bi je ne bil znal še enkrat ponoviti. Fantje so verjeli, kako pa naj bi si sicer mogli razlagati, da je majhen Slovenček sredi Neaplja sam s sumljivim nepridipravom. Krivogledi je tekel za skupino in se pridušal, dokler ni zagledal, da prihaja stražnik. Prihulil se je, toda dečka vseeno ni nameraval pustiti iz oči. Zelo od daleč je spremljal skupino, dokler ni besen opazil, da so se zgnetli v lasten avtobus in odbrzeli. Pljunil je za njimi, da je plosknilo, izbljuval nekaj kletvic in odšel.

Peter se je od kraja razveselil, da je med ljudmi, ki razumejo njegovo govorico. Toda takoj nato ga je veselje minilo. Jurij, Slovenec, ga je potrepljal po rami in dejal:

»Le nič se ne boj, takoj tř bomo pomagali, da najdeš svoje starše. Nemudoma moramo sporočiti na kako stražnico, da smo te našli. Pomisli, kako tvoje starše skrbi!«

Petru je vzelo sapo. »Oh,« je rekel, »saj niti na stražnico ni treba. Če mi daste malo denarja in mi pomagate napisati brzjavko, bom kar sam sporočil domov, da sem tu.«

Jurij ga je pohvalil, da je bister deček. In z najbližje pošte je odšel na Općine brzjav: Jaz sem v Neaplju. Kmalu na svodenje. Peter.

Nato pa je družbica sklenila, da popelje Petra s seboj na izlet, zvečer pa ga odpelje na stražnico, da mu bodo tam pomagali kar najhitreje in zastonj priti domov. Peter je privolil. Do večera je bilo še daleč...

Vozilo je brzelo skozi mesto in se kmalu izvilo objemu tesnih ulic. Bili so v predmestju, potopljenem v bujno južnjaško zelenje. Pred njimi se je dvigal kakor hrbet dvogrbe kamele stožec ognjenika Vezuva. Jurij je razlagal Petru, da se ta ognjenik dandanes le še redko raztogoti in bruhanje iz notranjosti zemlje nekaj goreče lave ali samo dima. Pred skoraj dva tisoč leti pa je Vezuv strahovito bruhal in po njegovem pobočju so lile reke razbeljene lave. Spodaj pa je ležalo krasno rimske mesto Pompeji. V hipu je lava zalila ulice in hiše in vse, kar je bilo živega. Pozneje pa so učenjaki odkopali ostanke Pompejev. Prav sedaj jih bodo videli. Tedaj je Jurij iztegnil roko in pokazal Petru pokrajino pod Vezuvom, na prvi pogled podobno ruševinam ali pokopališču. Izstopili so in Jurij je pokazal Petru ostanek nekdanje ulice, s stebri iz tistih starih časov. V žepu je imel celo knjižico, iz katere je razlagal svojim tovarišem. Peter se je sedaj potikal sam med razvalinami in otipaval kamenje. Toda kako se je šele začudil, ko ga je Jurij popeljal pogledat steno in tla neke stavbe, okrašene s pisanimi vzorci iz raznobarnih kamenčkov. Tla so bila prelep ornament, stena pa je predstavljala nekaj ljudi. Slike iz takih kamenčkov se imenujejo mozaiki, ga je po-

učil Jurij. Toda še bolj je navdušilo Petra to, da so nadaljevali pot proti samednu žrelu ognjenika. Vrh je bil v sredi ugreznen. Iz tiste globoke kotline se je po malem kadilo. Peter je mislil, da bo zazijala pred njim velikanska odprtina, sredi nje pa ogenj, kakor vhod v samo peklenško žrelo. A visdel je le sivkasto, golo kotlino, iz katere se ni niti svetilo. Bil je nekoliko razočaran. Le hrib sam, iz gmotaste snovi, zgrbančen, saj je bil iz strjene lave, mu je ugajal.

Ko so se vrnili s pobočja, je bil Peter že pošteno truden in je v avtobusu takoj zaspal. Niso ga hoteli zbuditi. Pripravili so mu ležišče na dveh sedežih in sklenili, da ga puste v avtobusu, medtem ko bodo šli večerjat. Da pa se ne bi ustrašil, če se zбудi in vidi, da je sam, so mu k vzglavlju položili na stražnico. Ne, tja pa ne. Bo že sam prišel domov, če je prišel do tu, bo znal tudi nazaj. Nazaj mora. Kaj je z mamo? Kam je šla in zakaj? In Sreč-

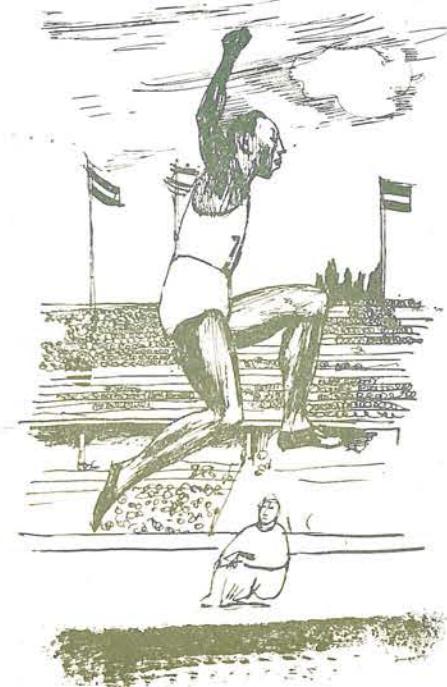

ko? Zato čim prej domov, a brez policije, tista te lahko kar na lepem zapre. Peter je bil kmalu na prostem. Stekel je čez neznano naselje in tekel še da-leč, v mrak. Zatekel se je v najbolj zapuščene predele neapeljskega predmestja, kjer je pred neko polrazpalо barako sedel in zadremal. Tu ga je zjutraj čakalo žalostno presenečenje.

Olimpijski ogenj je zaporen

Prišel je 25. avgust, Rim je bil preplavljen s tujci z vseh koncev sveta. Množice so se zgrinjale na veliki stadion, eden največjih na svetu. Srečko je, stisnjен med dva strežaja iz naselja, neznansko srečen opazoval valovanje teh množic vseh barv in noš. Godba je zaigrala državno himno in šum množice je ponehal. Naenkrat so svečano zatrobile fanfare in naznatile začetek. Na stadion so se jele usipati strnjene vrste tekmovalcev. Pred zastopstvom vsake države je tekmovalec nesel zastavo svoje države. Ameriško zastavo je nesel visok črnc, Rusinje so korakale v belih oblekah, prav tako Japonci. Indijci z rumenimi turbani so Srečka posebno navdušili. Tedaj je zagledal Jugoslovane v sivkasto modrih oblekah. Tiščal bo fige, da zmagajo. Srečko ni štel držav, saj mu je bila Wilma povedala, da jih nastopa 86. V tem je s slavnostne tribune spregovoril neki minister, za njim še nekdo in našemu dečku je postal pusto, dokler ni zaslišal govornika, ki je napovedal začetek olimpijskih iger. Zadonel je aplavz in med igranjem in petjem olimpijske himne so dvignili na drog olimpijsko zastavo s petimi krogi. Zazvonili so tudi zvonovi vseh rimskih cerkva, zagrmeli so topovi, v zrak pa so izpustili čez 3000 golovov. Ti so krožili nad stadionom in temnili nebo ter se počasi izgubljali proti zelenim gričem okoli mesta.

To je bilo paše za majhnega dečka. Kakor vrtavka se je vrtel okoli sebe, da bi mu kaka podrobnost ne ušla. Kako bo doma pripovedoval! Tam spodaj je bilo že zopet nekaj novega. Mlad tekač je pritekel z baklo. Ta je bila pripravljena iz rok v roke iz samih grških Aten, kjer je bila pred mnogimi leti prva olimpiada. S to gorečo baklo je pritekel k veliki žari na vzvišenem prostoru in prižgal olimpijski ogenj. Nato so vsi zbrani tekmovalci morali ponoviti olimpijsko prisego, da se bodo v plemenitem medsebojnem boju borili v pravem športnem duhu za svoje države in za čast športa.

Otvoritvena svečanost je bila sedaj končana in malega Openčka je množica kakor kapljico nesla s seboj, da ga je skoraj iztrgala obema spremeljavalcema. Bil je ves prevzet od vsega nenavadnega, kar je bil ta dan doživel. To noč je spal najslajše v svojem življenju.

Nepričakovano žalostno srečanje

Pod Petrom je v daljavi ležalo mesto Neapelj. A tu, okrog njega? Polrazpale barake in pol posuta bivališča s strehami iz povošcene črnikaste lepenke. Skozi okna brez šip so molele pločevinaste, zarjavele cevi, iz katerih se je v toplo jutro sukljal dim. Naokrog je ležalo šare vseh vrst; čez prevrnjene sode in zaboje so skakale mačke. Nekoliko vstran od tega bednega naselja je ležal pred razpaljo kolibo Peter. Vstal je, da vpraša katero izmed žensk, ki so se prepirale spodaj v naselju, kam da je zašel.

A zazdelo se mu je, da sliši iz kolibe tožeč glas. V tej podrtini vendar ne more živeti živo bitje, saj je namesto strehe le nekaj desk in koliba visi postrani, v steni barake pa zijajo špranje, skozi katere bi se lahko splazila debela mačka. Previdno je odrinil polomljena vrata in pokukal v podrtijo. Prvi hip je videl le dvoje oči, ki so z grozo strmele vanj in dvoje belih, suhljatih rok se je stegovalo proti njemu. Petra je vrglo nazaj. Kaj hoče od nje ga to čudno bitje, ležeče na tleh? Tedaj je zaslišal jokav, čisto rahel glas:

»Človek, ne pusti me samega!«

Strah je bilo Petra, a skušal je biti pogumen. Spet je vstopil. Sedaj je videl, da leži na bedni postelji, prekrit z odejo, suhljat starček. Sedaj, ko je videl, da se je otrok vrnil, ni gledal več s tako grozo. Pohlevno se je ozrl v Petra in dejal:

»O srečni slučaj, ki te je prinesel, da mi olajšaš zadnje ure. Sedi sem, ctron, in poslušaj, kaj ti bo povedal zapuščeni starec. Poglej, kako končujem svoje dni — in deset otrok sem imel, sedaj pa sam umiram in ne morem priklicati niti sosedov. Žerjav mi je stisnil prsniki koš in v pristanišču so me odpustili z dela. Otroci so morali od doma. Tako so se speljavali, vrabčki, dokler ni zadnji odšel za kruhom. Tu in tam mi je kateri kaj poslal, kadar je malo bolje živel, potem so pozabili na starca. Preselil sem se semle, med tiste, ki nimajo dela in ki so si sam bog vedi kako zmašili skupaj podrtijo, da imajo streho nad glavo, kakršna že pač je. Enkrat na mesec da država podporo, da ne pogineš, če si zdrav, če pa si star in bolan, tisto ni niti za kruh in mineštros, kaj sele za postrežbo in zdravila. Dečko, pet dni že ni k meni nikogar in sam ne morem niti vстатi, da bi stopil do police po mleku, če bi ga imel. Pojdi in izprosi mi kje malo mleka. Reci, stari Pepino ne bo dolgo, morda ima kdo zanj kanec mleka.«

»Kam naj grem?« je dejal Peter.

»Nisi od tukaj? A saj je vseeno, prositi boš menda znal zame, ubogega starca.«

Peter je stopil iz kolibe in stekel k najbližji kolibi v naselju ter poprosil, kakor mu je bil naročil starec. A ženska je začela vreščati v nerazumljivem narečju, nazadnje ga je za roko povlekla v bajto in mu tišala nos

v vrsto praznih kozic. Le v eni je bilo nekaj polente. Nato mu je kazala klobčič majhnih otrok, zgnetenih na eni sami postelji. Peter je razumel.

Niže spodaj je bilo več lesenih kolibic. V eni je bila deklica z dvema manjšima bratcema. Zvedel je, da ju bo morala pustiti ves dan sama, šele zvečer, ko se bo vrnila s slabo plačanega dela v neki gostilni, bodo jedli. V tretji kočici sta bila dva starčka, ki sta živila od ene same podpore in sta jedla le enkrat na dan, mleka si sploh nista privoščila že več mesecev. Nekje je bil mlad brezposeln z otroki, kateremu je bila umrla pred kratkim žena. Ko je slišal o mleku, se je začel najprej krohotati, a iz krohotu je izbruhnih v jok: če bi deček našel kje kaj mleka, naj ga prinese njemu, je dejal, kajti otroci so mu že sama kost in koža. Ko se je nato zopet začel brez vzroka smejeti, je Peter videl, da se mu je najbrž od žalosti malo zmesalo. Postajalo ga je strah in neznanska žalost ga je obšla. Mora najti mleka in kaj dobrega, zelo dobrega za vse te ljudi, posebno pa za te otročice in starčka. Odšel je nazaj k starcu, da bi mu ta povedal, kam naj se napoti, ker tu ni mogel dobiti mleka.

Starec je slabotno ležal na postelji, ustnice so se mu lepile od žeje in bil je ves poten. Ko se je Peter sklonil k njemu, je šepnil:

»Piti!« Deček je takoj stekel in se vrnil z lončkom vode, ki jo je dobil pri neki sosedu. Bil je zelo potrt, ker mu je ženska rekla, naj se ne briga za starca, ker ne bo več dolgo živel, saj že teden dni ne more jesti in vsoko jutro stopi ona h kolibi, da vidi, če še ni umrl.

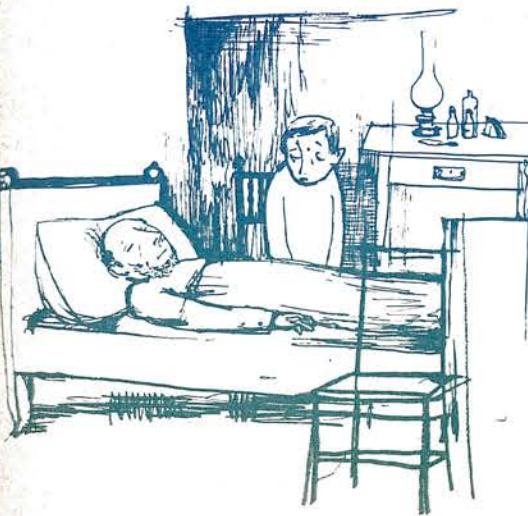
Starček je stokal. Fantek je pokleknil k njemu, mu kanil nekaj tekocene v usta in čakal. Bolnik je odprl usta in dejal komaj slišno:

»Samo, da je nekdo pri meni...« Petra je obšel spomin na mamo in vzkliknil je:

»Tako vas ne smejo pustiti, po zdravnika grem.« Zaman je starec vdihoval, da je prepozno, Peter je stekel in že se je zapodil iz naselja navzdol proti mestu. Res je kmalu pozvedel za zdravnika, a ta ni hotel zastonj tja gor. Nazadnje je našel mladega zdravnika, ki je šel z njim in na Petrovo prošnjo kupil tudi steklenico mleka za starca in še mleka in sladkega kruha za tiste otroke. Zdravnik se je čudil, zakaj se otrok briga za starca, če mu sploh ni v sorodu. Peter je priznal, da je zašel tja gor prvič v življenju in da je zelo jezen, da nima s seboj svojega denarja, kajti 2000 lir mu je bil ukrašel neki berač. Mladi zdravnik je kmalu spoznal, da z dečkom ni vse v redu, in je sklenil najprej poskrbeti za bolnika, nato pa se glede dečka pozanimati na policiji. Ko sta oddala mleko otrokom brezposelnega, si je zdravnik zapisal naslov brezposelnega očeta, da bi mu, če bi se dalo, pomagal in mu našel kako zaposlitev.

»Premalo sva midva, dragi dečko,« je dejal mladi zdravnik, »proti vsej tej bedi. Toda nekaj bom storil, pisal bom, dragi otrok, v časopise o tem, kar danes vidim in, čeprav malo, nekaj bo morda le pomagalo.« Že sta bila pri starcu. Ko ga je zdravnik pregledal, je naročil Petru, naj ostane pri starčku. Če bi se temu zelo poslabšalo in bi se niti pregibal ne več, naj takoj priteče v mesto in obvesti zdravnika. In je odšel.

Peter je pomagal slabotnemu možičku popiti nekaj mleka in ta je šibko vdihnil:

»Srečna tvoja mati, ki ima tako dobrega sina.«

Petru se je stisnilo srce ob misli na mater in na njeno boleznen in morda na skrb, katero ji povzroča, kadar dela svoje deške pobalinščine po vasi. In ko bi bil vedel, kakšen strah je vzbuđila doma njegova brzjavka, da je v Neaplju, posebno ker iz Neaplja še ni bilo glasu, da bi bili dečka našli. In Srečko je bil sporočil, da je v Ferrari in da gre v Rim. Kaj je s fantoma?

Do večera je starček sicer vedno teže dihal, a ni bil videti tako zelo slab, kot je obetal zdravnik. Zato je Peter legal zaskrbljen bolj zaradi sebe kot zaradi starčka poleg njega na tla. Zutraj se je zbudil že zelo zgodaj. Sklonil se je nad starca in ta skoro ni dihal.

Torej bo treba po zdravnika. Sklonil se je še niže nadenj, da bi mogel zdravniku vse natančno opisati, kakor mu je bil ukazal. Bolnik sploh ni dihal! Od groze je Peter zakričal. Toda ne, morda se moti. Ne, tudi z očmi, ki so bile odprte, ni trenil. Mrtev! Peter si je pokril obraz z rokami in obupano zajokal, od strahu, zapuščenosti in od žalosti za starčkom, ki leži čisto sam tukaj in ne bo nikoli več živ. Potem je stekel in ves zasopel prišel k zdravniku.

STANA VINŠEK Jutranja

Petelinček na ves glas
poje in budi vso vas:

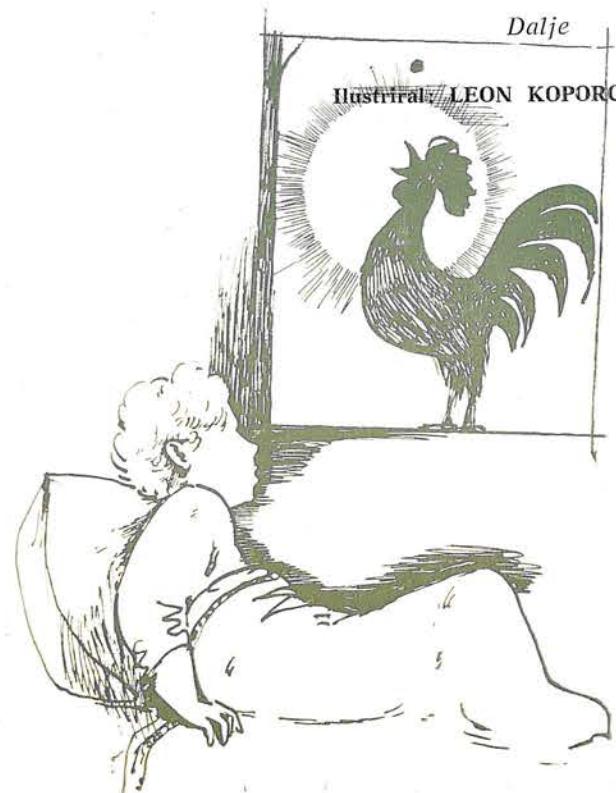
»Kikeriki!

Že se dani!

Hajd, na delo se mudi!

Vstani! Koj! Kikeriki!«

Že je zlata vzhodna stran.
Hej, otrok, si še zaspan?
Kar pomani si oči,
skoči iz pernic: en, dva, tri!
Pod odejo se ne skrij,
vstani in se brž umij
in obeci. Glej nebo:
sonce vzhaja čez goró,
sonce rado te ima,
zdravja ti in sreče da,
če ne kimaš v dan zaspan.
Sonc sije! Ven na plan!

»Srečna tvoja mati, ki ima tako dobrega sina.«

ANGELO CERVENIK

Ilustriral: ROBERT HLAVATY

Mihec in Metka

Mihec se je pri Alenki kmalu udomačil. Govoril je kakor plačan odvetnik. Pogosto je milo potožil: »Mihec je revček sam, dajte Mihcu ženko!« Drugič pa je kar zarobantil: »Mihcu je dolgčas, primejdunaj, dajte Mihcu ženko, tri sto medvedov, tri sto rogatih!«

»Oče,« je zaprosila Alenka, »kupi mu ženko!«

»Ne bodi otročja, Alenka! Saj ne ve, kaj žlobudra! To ga je naučila Mrakova mamica kar tako zaradi šale, zdaj pa to venomer trobi.«

Alenka ni odnehalala. Ko je končala tretji razred osnovne šole z odličnim uspehom, ji je oče ustregel. Kupil je lepo, prav tako modro samičko ter je deklico presenetil. Kakšno veselje! Težko je reči, kdo je bil bolj vesel, Alenka ali Mihec. Ptički so vzdeli ime: Metka.

Mihec se je Metki klanjal, ji ponavljal, kar mu je tolkokrat rekla Mrajkova mama: »Ali si ti moja lepa, zlata, draga, uboga ptička?« Govoril ji je in se ji priklanjal, se smešno ritensko umikal, poplesaval, nato pa ljubko zmerjal: »Baraba si, mrcina grda, pošast ti nemarna, ne smeš ščipati, ne smeš, sem rekel!«

Nekega dne pa je Metka nepričakovano padla na tla. Čez nekaj dni ni mogla več premakniti perutničk, kmalu zatem ni mogla več hoditi. Onemogla se je valjala.

»Perutničke in nožice si je zlomila!« je hlipala Alenka.

Niso je mogli gledati, ko se je tako mučila. Dimnikar ji je povedal, da so nekemu papagajčku, ki si je bil zlomil nožico, v veterinarski bolnišnici nožico naravnali in pozdravili. Alenka je pri priči zavila Metko v volneno ruto in se z njo napotila v bolnišnico.

Veterinar, ljubezniv star človek, je pretipal ptičico in zmajal z glavo:

»Nak, deklič, ptička si ni zlomila
ne perutničk ne nožic. Bržkone bo avitaminoza, to je: pomanjkanje vitamínov. Koj bomo ugotovili.« Odnesel je Metko in se čez pol ure vrnil. »Vitaminina B ji manjka. Dajala ji boš vsak dan po dve kapljici tekočega vitaminina in namesto vode korenčkovega soka, pa si bo kmalu opomogla.«

Metki se je res zdravje boljšalo, a zelo počasi. Alenka ji je napravila v kletki mehko ležišče iz vate. Metka je ležala, Mihec se je ves dan vrtel okoli nje. Bil je nadvse skrben mož. Nekega dne je Alenka opazila nekaj nenačadnega. Mihec je stopil k Metki, se dotaknil njenega kljunčka, Metka je kljunček široko razprla in Mihec je iz

svojega kljunčka oziroma iz želodčka stresal v odprti in čakajoči kljunček olušeno proso, podobno nekoliko sluzasti kaši. Mihec je tako pital bolno ženko uro za uro, dan za dnevom, le korenčkovega soka ji ni prinašal, ker ga sam ni pil. Pač pa ji ga je Alenka s kapalko vlivala v kljunček. Ob skrbni in prizadevni Mihčevi in

Alenkini negi je mala varovanka počasi okrevala in znova shodila. Nežno je gostolela, plezala po kletki, le leteti še ni mogla. Mihec ji je pomagal. Neprehemoma jo je spodbujal.

Stopil je na prag kletkinih vratc, razprostrl perutnice in zletel. Metka ga je gledala, skušala vzleteti, pa ni mogla, a Mihec je bil vztrajen učitelj, vedno znova je vzletaval in jo spodbujal:

»Pridi sem, pridi sem, pridi no sem!« Po mnogih ponesrečenih poskuših je Metki le uspelo vzleteti in srečno pristati na Alenkini glavi.

Mihec je poslej Metko še vedno pital in jo pita še dandanes, kakor da je še vedno bolna in nebogljenja.

Nekaj pa se je le spremenilo. Mihec se ne zanima več kdo ve kako za Alenko, tudi učiti se ne mara več. Vso ljubezen, vso skrb posveča le Metki. Alenka mu tega ne zameri, Mrakova mama, ki prihaja pogosto v goste k Alenki in Mihecu ter Metki, prav tako ne.

Konec

Po priredbi FR. BEVKA

Osliček

Župan Modrež je šel nekoč v mesio. Na trgu je zagledal buče. Ker buč še niko ni videl, je vprašal:

»Kaj pa je to?«

»To so jajca!« se je pošalil prodajalec.

»Jajca?« se je začudil župan. »Kaj pa se iz njih izleže?«

»Osli,« je odgovoril oni in stežka zadrževal smeh.

Župan je kupil najdebelejšo bučo in se z njo napotil domov.

Pot ga je utrudila, zato je hotel počivati. Sredi brega je položil bučo na tla.

Buča se je strkljala po bregu, priletela v drevo in se razbila. Za drevesom pa je spal zajec. Zajec se je prebudil, se prestrašil in zbežal, kar so ga nesle dolge noge.

Zupan pa za njim, ker je mislil, da se je iz buče izvalil osliček.

»Osliček, osliček!« ga je klical. »Jaz sem tvoj gospodar, pridi sem!«

Zajec pa ga ni slišal, čeprav je imel dolga ušesa kot vsi zajci. Župan je dirjal za njim, dokler se ni utrudil in omagal.

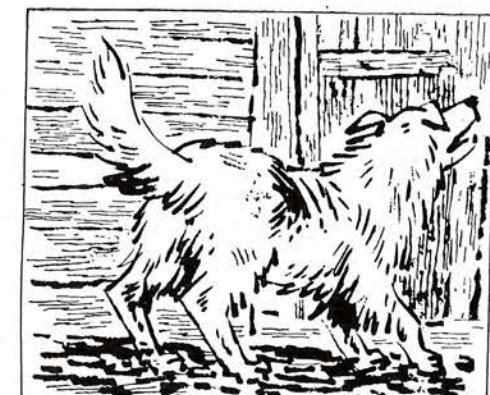

Ovčar Runo

ANGELO CERKVENIK
Ilustriral: MILAN BIZCIVIČAR

97. Kaj ko bi pisal zagrebški upravi? Rečeno storjeno. Napisal je pismo, v katerem je povedal, kje lahko dobe takega in takega psa proti primerni odškodnini. Tako se je zgodilo, da je Runu pasja znamka rešila življenje. Ta pa je medtem pogledal v korito, če je še kaj za podzob. Psi pa so že vse pozrli, saj so dobili le malo.

98. Najprej je legel, potem pa se je začel razgledovati. Morda bi lahko odpril vrata? Poskusil je, a ni šlo, ker so bila zakljena, ključ pa je bil v konjačevem žepu. Ko se je znočilo, je ta prišel, posvetil z žepno svetilko ter vrgel zanko na starega bernardincia in ga odvlekel. V kolibici je postal tiho kakor na grobišču.

99. Runo je zaslutil, da se dogaja nekaj hudega. Zakaj so vsi psi tako nepričakovano utihnili? Le kaj jim je, je ugibal. Še prekmalu je zvedel. Zunaj je počil strel in smrtni krik živali je presekal mir. Tedaj je Runo zvedel vse v enem sanem trenutku. Konjač pa je že v drugič stopil v kolibo z zanko v rokah.

100. Tudi to pot je vrgel zanko na starega psa, ki pa se mu je začel upirati z vsemi štirimi. Zatulil je, da je vsem psom seglo v srce. Zakaj niso vsi psi skočili na rablja in ga raztrgali? V Runu se je vse uprl. Hotel ga je podreti, a nekaj ga je premagalo, da je obstal. In spet so se zaprla vrata za obsojenim in spet se je čul strel.

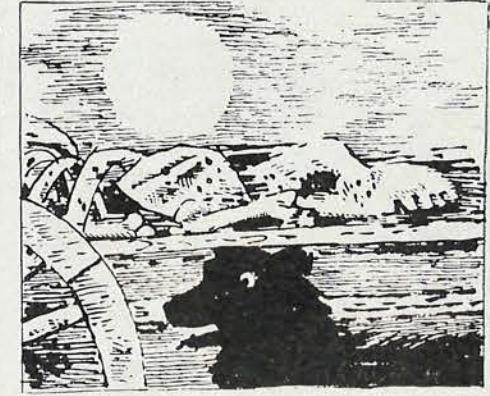
101. Runo je presunljivo zatulil in drugi so mu pritegnili. Rdečelasi konjač se tisto noč ni več prikazal. Drugo jutro je Runo sklenil, da mora uiti. Preiskoval je tla ob steni in včasih pobrskal, da bi našel mehkejšo zemljo. Ko je odkril mesto, kjer je bila zemlja mehkejša, se je lotil kopanja, čeprav so ga tačke še bolele.

102. Počasi pa je le šlo. Sprva mu ntiče ni pomagal. Le kaj mislijo te živali okrog njega? Vsi samo zijajo vanj. Vendarl! Majhna lovška psička se je odločila in mu prišla pomagat. Kopala sta in kopalna, da je kup odmetane zemlje vidno razsel. Naslednji dan sta napravila že tako jano, da sta se lahko skrila vanjo. Utrudila sta se.

105. Konjača je zbudilo divje lajanje. Stopol je na dvorišče s pištolem in ustrelil prvega psa, ki se je zganil proti njemu. Drugi psi so se razbežali na vse strani. Samo Runa se je skrila pod voz in mtrno pospravljal ostanke konjskega stegna. Konjač si je oprtal veliko škropilnico in z njo obrizgal psa za psom z mrzlo vodo

106. Skoraj vsi so se bali curka mrzle vode in se naglo umikali proti kolibi, kjer so se poskrili v temne kote. Samo Runa ni videl nikjer. Iskal ga je vse povsod, dokler ga ni zagledal, kako se masti pod vozom. Skoraj bi ga zadela kap... od stare kljuse so ostale samo kosti. Že je nameril samokres na Runa. Toda, stoj!

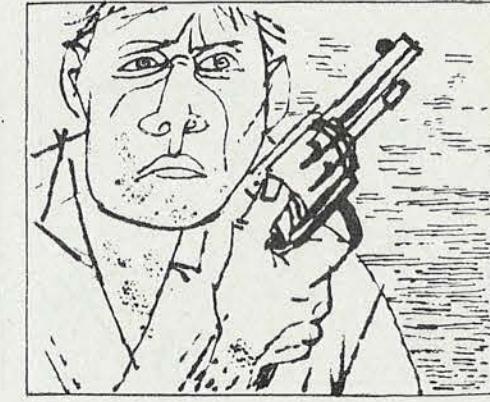
103. Tedaj pa se jima je pridružil nemški ovčar, ki je z luhkoto nadaljeval delo, medtem ko sta onadva počivala. O mraiku je bil rov malone že končan. Runo je bil neznansko utrujen, vendar je vztajno nadaljeval. Še trije, štirje krepki zamahi in v rov se je vdrla zemlja... Runo je pomolil glavo skozi luknjo in pogledal v luno.

104. Odprl je gobec in zajel zraka z vsemi pljuči ter se skobacal ven, za njim lovška psička in nemški ovčar in kmalu je bilo dvorišče polno psov. Runo je begal po dvorišču sem in tja, a dvorišče je bilo ograjeno z visokim zidom. Psi so medtem izvozili na voz ubitega starega konja, in kot bi mignil, je bil konj razkosan.

107. Saj je pisal v Zagreb! Ali naj zaslužek splava po vodi? »Poberi se pri priči v kolib!« je zakričal in Runo se je ritenko umaknil v kolibo, kjer se je zatezel proti rovu in spet smuknil skozenj na dvorišče. Konjač v naglici ni opazil, da jo je snet popihal, zagledal na je rov in ga zasul etr nametal kamenje nanj.

108. Runo je medtem spet legel pod voz. Konjač pa je žalostno gledal, saj mu je kljub ponesrečenemu begu le ušlo kakih deset psov. A kje je ovčar? Zaman ga je iskal po kolibi. Le nič se ne boj priateljek, te bom že iztaknil, mu je v mislih obljubljal. Runo pa ni ostal pod vozom, temveč se je vtihotaplil v njegovo stanovanje.

109. Konjač je obredel sleherni kotiček, vse je prebrskal — Runa nikjer. Kar na smeh mu je šlo, ker ga je tako potegnil, žal mu je bilo samo škode, ki mu jo je napravil, in zasluzka, ki bi mu ga prisnel. Odpravil se je spati in legel na posteljo, pod katero je bil skrit Runo. Kmalu sta oba zaspala in zasmrčala.

110. Zjutraj pa ju je prebudilo trobljenje avtomobila, ki se je ustavil pred hišo. Konjač je naglo vstal in zagledal na dvorišču neznanca. Tudi Runo ga je zagledal, ko se je pritihotaplil za njim in kar sapo mu je zaprlo. Na dvorišču je stal Matanić, ki je od zagrebške uprave zvedel, kje je njegov izgubljeni Runo.

111. »Prišel sem zaradi tistega psa...« — »Ga ni več,« ga je prekinil konjač in mu povedal celo zgodbo o pobegu, ki ga je Runo pripravil in jo nazadnje še sam popihal. Dr. Matanić je bil jezen in žalosten, pa mu ni nič pomagalo. S konjačem sta poslala brzojavko vsem, ki love pse in jih opozorila na Runa.

112. Zvečer se ga je konjač malo nalezel, se zavalil na posteljo in zasmrčal. Zjutraj se je spomnil, da je spet pozabil nakrmiti pse, zato je pohitel v kolibo, Runo pa je medtem pospravil ostanke njegovega zajtrka. Opoldne je v konjačevi odsotnosti celo tako lepo polizal posodo, da je bil konjač presenečen nad pomito posodo.

LUDOVika KALAN

Ilustriral: LEON KOPORC

Čriček in sonce

Nežno je zažvižgal kos
soncu jutranji pozdrav.
Veter se je vtihotaplil bos
v roso prebujenih trav.
Skoraj, da je črička strl,
ki je v prve žarke zrl
ves zaspan
in čemerno modroval:
»Že je dan,
pozno v noč sem trubaduril,
z žabico sem tekmoval
in s kresnico vasoval,
mar bi jo domov odkuril.«

»Nič ne premišljuj,«
se mu sonce posmeji,
»in's koncertom nadaljuj
cvetkam za slovo.
Od nekje po senu že diši,
v zlati luči koplje se nebo.
Glej, vse trave so že dozorele,
topel vonj opaja zrak.
Čriček, čriček,
kje boš našel varen si kotiček,
kam boš skril svoj črni frak,
ko čez travnik kose bodo pele?«

Na hribčku je stala hišica. V njej je prebivala klokla s štirimi piškami. Nekoč je klokla zgodaj vstala in je vprašala piške: »Katera mi pojde po vodo?«

Piške pa so še spale. Nobena ni hotela vstat in prinesti vode.

Klokla je sama šla po vodo. Ko se je vrnila, je vprašala: »Katera mi hoče pomesti po hiši?«

Piške so še spale. Nobena se ni dotaknila metle.

Klokla je sama pometla po hiši. Potem je vprašala: »Katera mi prinese drv iz drvarnice?«

Piške so skakale po hiši. Nobena ni hotela prinesti drv.

Klokla je sama prinesla drva k štedilniku. Potem je vprašala: »Katera mi bo pomagala skuhati zajtrk?«

Piške so tekale po dvorišču. Nobena ni hotela pomagati mamici.

Klokla je tedaj sama zakurila in skuhalo zajtrk. Opoldne je pripravila kosilo, zvečer pa večerjo. Nazadnje je bila utrujena od dela, da jo je vse bolelo. Še vrata je pozabila zakleniti. In kokošja družina je zaspala.

— ■ —

Tudi na drugem hribčku je stala hišica. V njej je prebivala stara lisica s štirimi lisičkami.

Tisti večer so te štiri lisičke tožile: »Lačne smo, kako smo lačne! Od lakote nam je slabo, da še zaspati ne moremo!«

»Pojdem in vam kaj prinesem,« je dejala stara lisica. »Tam na drugem hribčku je hišica. V njej stanuje klokla s štirimi piškami. Tja pojdem in jih vse polovim v vrečo, pa jih prinesem vam, da boste site. Medtem pa bodite mirne in pridne!«

Mlade lisičke so poskočili od veselja. Stara lisica pa je vzela vrečo in se napotila k hišici na drugem hribčku.

— ■ —

Bila je tema. Klokla in piške so spale v hišici.

Tedaj se je priplazila stara lisica. Vrata niso bila zaklenjena in tiho jih je odprla. Za seboj jih je zaprla in zaklenila.

Zakadila se je po hiši. Prebudila se je vsa kokošja družina. S krikom in vikom so klokla in piške begale po hiši, a nič jim ni pomagalo. Vse po vrsti jih je lisica polovila in potlačila v vrečo. Spet je odklenila vrata in z vrečo na rami odhitela domov. Veselo je zapela:

»Moje ljube, lačne lisičke,
v vreči vam nosim takšne ptičke,
ki pojó čivčiv, kokodak,
rad jih posluša želodček vsak!«

Ko pa je lisica dospela domov, jo je veselje minilo. Male lisičke niso bile pridn. Prevrnile so mizo, stole in postelje. Ubile so lončeno skledo.

Stara lisica se je razjezila: »Niste me ubogale! Teple ste se in škodo ste delale! Ne dam vam večerje. Lačne pojrite spat!«

Položila je polno vrečo k vratom, lisičke pa so morale takoj zaspati.

Ponoči je klokla s kljunom in kremlji razparala vrečo in skočila iz nje. Za njo so poskakale še piške. Vrata niso imela ključavnice in so se dala odpreti.

Klokla je s piškami tiho pobegnila domov. Vse so se srečno rešile.

— ■ —

Klokla je zjutraj vstala, zbudila je piške in jih vprašala: »Katera mi hoče danes pomagati pri delu?«

»Jaz, jaz, jaz!« so vpile piške.

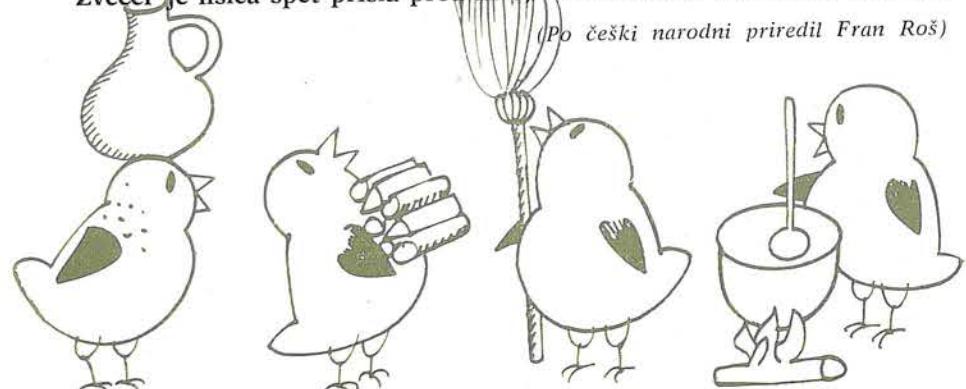
Prva piška je šla po drva. Druga piška je prinesla vodo. Tretja piška je pometala po hiši. Četrta piška je kuhalo zajtrk.

Vse piške so delale. Rade so pomagale mamici. Bile so pridne. Pri delu so pele:

»Rade gremo po vodo,
hišico pometamo,
rade drva nosimo,
kuhati pomagamo,
ker imamo mamico
rade prav zelo.«

Zvečer je lisica spet prišla pred hišo, toda vrata so bila trdno zaklenjena.

(Po češki narodni priredil Fran Roš)

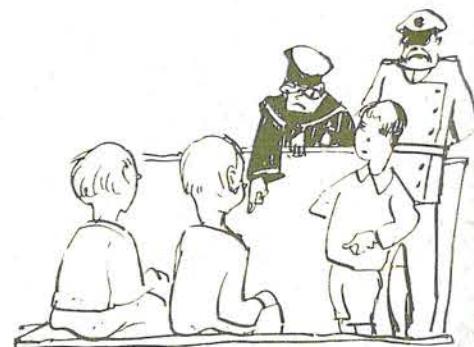
Hrabri dečki

Preostali zločinci pa so kaj kmalu izvedeli, da je policija samo s pomočjo malega raznašalca časopisov zajela njihove pajdaše in da naj bi Ralph pri bližajoči se sodni razpravi nastopil kot glavna priča. Zato so mu najprej ponudili 50 dolarjev za usluge, da ne bi ničesar izpovedal. Toda Ralph se ni dal podkupiti. Ostal je trden, čeprav so ga zločinci nekoč pri povratku iz šole zahrbtno napadli in ga skoro do nezavesti pretepli. Navsezgodaj, ko je raznašal svoje časopise, so planili iz temnih kotov in mu jih iztrgali. Na vsak način so ga hoteli tako zastrašiti, da bi se odpovedal svojemu pričevanju. Prostovoljni pomočniki vseh slojev so ga začeli spremljati, napisled pa ga je morala policija vzeti pod svojo zaščito.

Ko je potem Ralph pred sodiščem podal svojo izjavo in so zločinci prejeli zaslzeno kazen, se mu je vse prebivalstvo zahvaljevalo za njegov pogum in njegovo neomajno vztrajnost. On sam in vsi njegovi so lahko

V Bostonu so drzni vlomilci več mesecev vznemirjali prebivalstvo. Po noči so izropali pred trgovinami stoječe avtomate, ki jih je v Ameriki zelo mnogo, in pobrali iz njih denar in blago. Trgovine so imele znatne izgube. Policija je bila brez moči. Kljub podvojenim stražam jih niso mogli ujeti. Tedaj jih je mali raznašalec Ralph, ki je že navsezgodaj opravljal svoj posel, prvi izsledil. Previdno, odprtih oči in ušes, je več tednov oprezoval za tatovi, tako dolgo, da je imel tehtne, neizpodbitne dokaze v rokah. Potem je šel k policiji. Povsem nepričakovano so ujeli glavne storilce.

odslej živeli brez pomanjkanja in Ralph, ki doslej zaradi težkih družinskih razmer ni mogel študirati, je slednjič lahko uresničil svojo največjo željo.

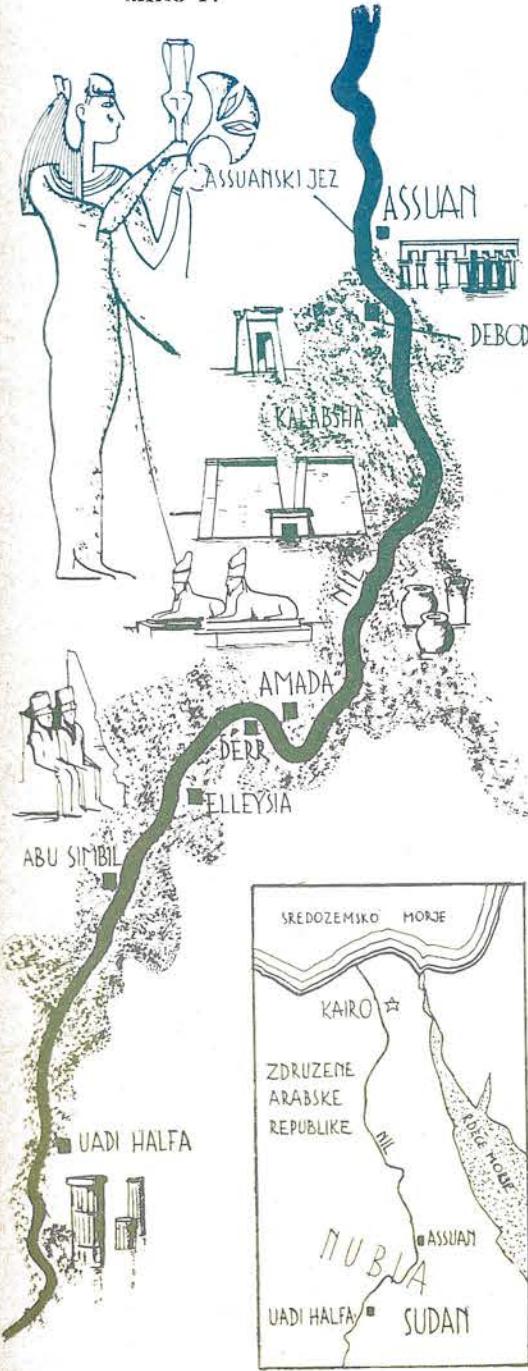
Donald kot poveljnik

V nekem mestu ameriške države Oklahoma je tajfun povzročil strašno opustošenje. Najhuje so bile prizadete ceste, kjer je Donald Holton raznašal svoje časopise. Donald je imel malo čez dvanaest let. Ko je neurje popustilo, se je na stotine vojakov trudilo, da pomagajo zasutim. Toda kje naj bi začeli, ko je bilo toliko hiš porušenih ali težko poškodovanih? Tedaj je Donald prevzel poveljstvo. To se čudno sliši. Toda ljudje kot tudi častniki reševalcev so vedeli, da Donald pozna vsako hišo in vsakega prebivalca te četrti. Točno je vedel, kje naj bi poiskali zasute, pogrešane in pod ruševinami pokopane. Zaradi njegovega natančnega znanja o kraju in ljudeh so ponesrečence kmalu našli in spravili na varno. Nešteto ljudi je bilo z njegovo pomočjo rešenih in otetih. Vsa mestna četrt je bila nanj ponosna in se mu je zahvaljevala. Donald je postal junak dneva.

Povsod po svetu živijo otroci, ki že od zgodnje mladosti pomagajo svojcem v vsakdanjih težavah in brigah.

Samo po sebi umevno se jim zdi, da tudi oni doprinesejo svoj delež. Vsi ti, ki se odrekajo dolgemu spanju ali drugim udobnostim, so majhni junaki, tudi če se ne izkažejo ob kakšni posebni priliki. Vsi pa tudi vedno zopet doživijo kaj nenavadnega, kar jim obogati vsakdanje življenje. Lahko bi bili ponosni ob zavesti, da znajo že od rane mladosti pomagati in sprejemati nase razne dolžnosti. Vsa ta mladina se ob tem mimogrede nauči, da se poleg svojega šolskega dela izkaže še v svojem prostovoljnem delovanju, da se zna upreti vsakvrstnim težavam in obvlada življenje. Ti otroci se naučijo, da smehlja prenašajo zasmehovanje in norčevanje neuvidevnih tovarишev. Iz druščine teh pogumnih fantov in deklet nam zrastejo naši najboljši možje in naše najplemenitejše žene.

Zanimivosti

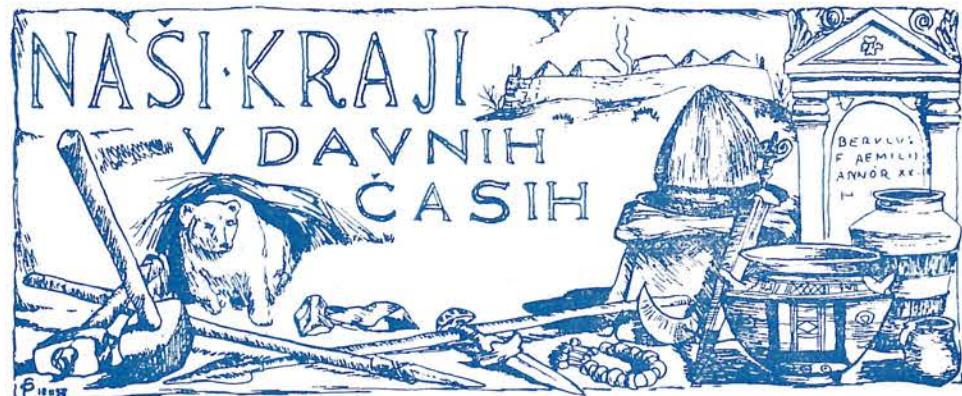
Rešitev zgodovinskih spomenikov

Dne 9. januarja 1960 je predsednik Združene arabske republike vžgal prvo mino na Nilu, ki je sprožila 10 ton dinamita. S tem so bila otvorjena dela pri velikem jezu, ki so ga pričeli graditi na reki Nil pri mestu Assuan v Gornjem Egiptu. Tukaj je Nil širok do 3 km in se zajeda 8 m globoko v puščavska tla. Po tej puščavski pokrajini ne raste niti bilka trave, svet je pust, poln skalovja in peska, ubog in siromašen. Prebivalci so prisiljeni, da se izseljujejo, ker doma ni kruha. Da se ta siromašna pokrajina dvigne, so pričeli graditi ogromen jez, ki bo pripomogel, da bo voda reke Nil namakala polja, travnike in vrtove, tako da bo sedaj siromašna zemlja dajala nekoč hrano vsem potrebnim.

Za jezom se bo zbiralo jezero, dolgo nad 200 km. Nil bo preplavil vso Nubijo do Sudana. Preplavljen bo vse ozemlje z vasmi in starodavnimi egiptovskimi spomeniki. Nekaterih spomenikov bo zelo škoda in zato zgodovinarji premišljajo, kako bi jih bilo mogoče rešiti.

Pri naselju Abu Simbil sta dve starodavni svetišči, ki ju je dal zgraditi najslavnejši egiptovski faraon Ramzes II. na čast tebanskemu božanstvu Amon-Raju in svoji ženi kraljici Nefretete. Svetišči sta vsekani v živo skalo in sta zgodovinsko zelo važni.

Egiptovska vlada je zaprosila vlade mnogih držav, da pomagajo rešiti ta dva templja. Izdana je bila tudi lepa znamka, na kateri je upodobljeno svetišče kraljice Nefretete. Na znamki je napis »REŠITE SPOMENIKE V NUBIJI« ter napis UNESCO. Unesco je prosvetna ustanova Združenih narodov.

Piše in riše: SAMO PAHOR

POD CESARSKIM ORLOM

Po predaji leta 1382 je Trst še dolgo ostal prepuščen samemu sebi, ker so avstrijski vojvode imeli veliko opravka z drugimi, zanje pomembnejšimi skrbmi. Vendar so imeli Tržačani od predaje to veliko korist, da so se vsi podaniki njihovih zaščitnikov posluževali njihovega pristanišča. Benetke, njihov smrtni sovražnik, so jim bile nevoščljive in so z nižjimi mitnimi in pristojbinami zvabljale trgovce iz dežel avstrijskih vojvod v svoje pristanišče Koper. Tržačane pa je zlasti jezilo to, da so vsi ti trgovci hodili v Koper preko njihovega ozemlja in so jih zato na vse načine nadlegovali.

Ko so zaradi ugodne trgovinske pogodbe med goriškim grofom in Benečani začeli hoditi v Koper tudi goriški podložniki in so se leta 1420 Benečani polastili partiarhovih Milj, ki so hitro začele trgovati z goriškimi in avstrijskimi podložniki, so se Tržačani odločili, da nastopijo s silo.

Leta 1426 kupijo od goriškega grofa Novi grad pri Hrušici (ob cesti na Reko). Preko njegovega ozemlja so

namreč vodile vse poti v Koper in Mirje. Z orožjem v rokah so trgovce, ki so hoteli iti v beneška mesta, usmerjali v Trst. Benečani so v tistih časih vodili osvajalne vojske proti milanskim vojvodom in niso mogli nastopiti proti Tržačanom. Zato so se šele leta 1463 lotili Trsta.

Najprej so poslali oddelek 400 konjenikov, ki so zahvalevali, naj Tržačani nehajo nadlegovati trgovce, ki gredo v beneška pristanišča. Ko Tržačani niso odnehali, je beneška vojska zasedla grad Mokò in vse okoliške vase. Tedaj je 200 mož pod poveljstvom Krištofa de Cancellieri odvihralo iz

Lokostrelec — Vojščak

mesta ter napadlo beneško posadko na gradu Mokò. Zmaga nad to posadko pa je bila usodna za Trst.

Razkačeni Benečani zberejo nemudoma vojsko 20.000 mož in 4. julija začnejo oblegati mesto. Ogoroma vojska je z osmimi topovi obstreljevala neustrašne Tržačane do 11. oktobra. Toda ti niso zlepa odnehalni. Dan za dnem je vseh 200 za orožje sposobnih mož delalo izpade iz mesta in pri tem silno redčilo beneške čete. Iz sodnih zapiskov vemo, da je tržaški meščan Marin iz Ribnice padel v boju z mnogoštevilnimi Benečani šele potem, ko so mu ti zadali 36 ran. Ostali Tržačani se niso bojevali nič manj junaško. Pa tudi tisti, ki niso bili sposobni za boj, otroci, žene in starčki, so se junaško držali. Zaradi dolgotrajnega obleganja je v mestu zmanjkalo živeža. Kot poroča sodobna kronika, so tedaj pobili in pojedli vse konje, pse, mačke in jedli so celo miši in s kuhanjem zmehčano usnje.

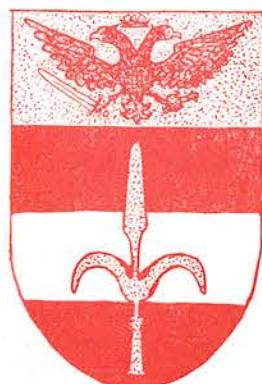
Brez upa na zmago so prosili pomoci avstrijskega vojvoda Friderika,

ki je bil tedaj nemški cesar, ogrskega kralja Matjaža in papeža Pija II., ki je bil nekaj let prej tržaški škof. On je posredoval pri Benečanah, da

so nehali z obleganjem in po dolgih pogajanjih sklenili mir.

Nekako v tolažbo, ker jim ni prišel na pomoč, je cesar Friderik podelil mestu nov grb. Sedaj so imeli Tržačani »časte imeti v grbu črnega cesarskega orla na zlatem polju, helebara pa je stala na rdeče-belo-rdečem grbu

avstrijskega vojvode. Dejansko je cesar hotel s tem le pokazati, da je onemogli Trst popolnoma prešel pod njegovo oblast.

Po nesrečni vojni z Benetkami so se začeli meščani prepirati med seboj, kdo je kriv poraza in kako naj bi si opomogli. Nekateri so bili mnenja, da bi se odrekli vsem svoboščinam, ki so si jih pridržali ob predaji leta 1382. Tako bi cesar iz zaščitnika postal njihov vladar in bi ga laže prepričali, da njim na ljubo napade Benečane ter uniči njihovo nadoblast nad pomorskim prometom. (Te običajno imenujemo cesarska stranka). Drugi pa so bili mnenja, da je treba za vsako ceno ohraniti vse preostale svoboščine in rajši trpeti benečansko gospodovanje. (Tem pravimo navadno avtonomistična stranka).

Septembra 1467 so na volitvah v mestnem svetu prevladali ti slednji

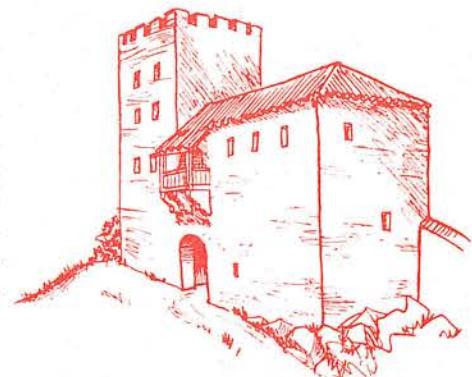
in šest voditeljev prve stranke je moral pobegniti iz mesta. Zatekli so se v Devin, k cesarskemu oskrbniku devinskega in vipavskega gradu, Nikolaju iz Jame, očetu slavnega Erazma. Na prigovarjanje ubežnikov, ki so svoje nasprotnike prikazovali kot naklonjene Benečanom, je cesar imenoval Nikolaja iz Jame za svojega komisarja in ga poslal s 1000 vojščaki nad Trst. Nekega februarskega jutra leta 1468 vkoraka cesarski komisar s svojo vojsko v mesto, polovi voditelje avtonomistične stranke in jih odvede v grajske zapore v Devin, medtem ko vojaščina opleni njihove hiše.

Cesarska stranka hitro izrabi priliko in piše cesarju, da se mesto odreka vsem svoboščinam, ki si jih je pridobilo leta 1382. Avtonomisti pripravijo upor in 15. avgusta ljudstvo navali na hišo mestnega glavarja, v kateri je živel Nikolaj iz Jame s svojimi pomagači. Presenečeni se ti vdajo in pod grožnjo smrti komisar pošlje v Devin ukaz, naj izpustijo ujetnike. Ti so kmalu v Trstu in sedaj nahujskajo ljudstvo proti svojim nasprotnikom. Komisarja izzenejo, njegove domače pomagače pa obesijo na stebrišče mestne palače.

Točno čez leto dni se je vrnil Nikolaj iz Jame s 3000 vojščaki, da masuje svoj izgon in smrt cesarju naklonjenih meščanov. Nič ni pomagalo topovsko streljanje sedmorice pleničev, ki so s Pončane streljali na bližajočo se vojsko. Nemški najem-

niki so mesto kmalu zavzeli. Vse, ki so imeli orožje v rokah, so na mestu pobili, njihovo premoženje pa zaplenili. Končno so vojščaki, za nagrado za zmago, smeli tri dni po mili volji pleniti po mestu.

Naslednje leto je prišel v Trst sam cesar Friderik, da bi pomiril sprte meščane. Trideset najbolj vročekrvnih je poslal v izgnanstvo in vrnili so se šele čez 28 let. Vendar od sovraštva razgretem mestu ni zaupal. Zato

Tržaški grad, kakršen je bil leta 1470. Stolp je še danes najvišji del zgradbe. Vhod služi danes za prehod iz malega dvorišča takoj za glavnim vhodom na veliko dvorišče, kjer so poleti predstave.

je ukazal zgraditi nad mestom, pri cerkvi sv. Justa, trden gradič, v katerem je poslej noč in dan bdela posadka pod poveljstvom mestnega glavarja. Tako je nekdaj samostojno mesto doživelo konec srednjega veka polnoma izčrpano in uničeno.

Kmet s koso — Kmet z motiko

Naši mladi dopisniki

MOJE DETINSTVO

Ko sem se rodila, sem bila zelo, zelo majhna in mama me je zelo težko zredila. Ker sem bila rojena predčasno, mi je moralata mama dajati hrano vsaki dve ur. Že po enem mesecu življenja sem imela pljučnico. Mama me je nesla v bolnico, ker ni imela več upanja, da bom ozdravila. Jokala je noč in dan in me hodila hranit v bolnico. Nekega dne so prišli v bolnico neki bogati ljudje iz mesta. Mama mi je pravila, da so hoteli videti najlepšega otroka v bolnici. Bolničarka jim je pokazala mene, ker sem bila najmlajša izmed vseh otrok. Ko sem ozdravila, me je mama nesla domov in paziла name. Toda nisem imela še tri leta, ko sem zopet hudo zbolela. Dobila sem škrlatinko, ki je zelo nevarna bolezen. Zopet sem morala v bolnico. Mama je prihajala vsak dan v bolnico, toda k meni ni mogla priti, ker je škrlatinka zelo nalezljiva bolezen. Prinašala mi je igračke in bonbone, ker sem se neprestano jokala. Mame nisem videla sedemintrideset dni in ko je prišla pome, je skoro nisem več pozvala. Tudi slovensko govoriti nisem več znala! Ko sem se vrnila domov, so se očka, stara mati in bratci jokali od veselja.

Marcela Kralj
Opčine, V. razr. osnov. šole

POČITNICE NA BLEDU

V preteklem poletju sem bil na počitnicah v Ribnem pri Bledu. Vasica je sicer majhna, toda zelo lepa. Stanoval sem v koči blizu Save. Vsako jutro me je zbudilo zvonenje črede, ki so jo gnali na pašo. Skoro vsak dan sem hodil na sprehod s prijatelji, ki sem jih tam spoznal. Bilo mi je zelo všeč in nisem imel nobenih skrb.

Nekega dne smo se peljali z avtobusom do Bohinja. Od tam pa smo šli peš do slapa Savice. Blizu slapa je tako bučalo, da smo se drug drugega le težko slišali. Nazaj grede smo se ustavili v Bohinju. Peljali smo se s čolnom. Kmalu nato smo odšli proti Bledu. Ogledali smo si cerkev na otoku sredi jezera; je zelo lepa in zanimiva.

Tako lepo sem živel tiste dni, da bi najraje ostal tam za vedno. Žal pa sem moral naslednjega dne odpotovati domov.

Težko sem se ločil od teh prelepih krajev. Upam pa, da se bom še kdaj mogel vrniti v ta lepi kotiček naše slovenske zemlje.

Igor Šuligoj
dijak ind. šole na Opčinah

OB DOMACEM PRAZNIKU

Bilo je še pozimi. Neke nedelje zgodaj zjutraj smo na dvorišču zakurili ogenj in dedek je zavrel kotel vode. Kmalu je prišel mesar in preden je pričel z delom, je popil nekoliko žganja, da se je pokrepčal od mraza. Iz hleva je oče prignal prašiča, mesar pa mu je nastavil na celo velik samokres in sprožil. Prašič je takoj obležal. Mesar je zabodel velik nož prašiču v srce, da mu je odtekla kri. Oče, mesar, dedek, moj brat in jaz smo prašiča zavalili v veliko korito. Potrosili smo ga s kolofonijo in ga nato polili z vročo vodo, da so se ščetine rade ločile od telesa. Ko so ga očistili, so ga obesili na verigo. Mesar mu je prerezal trebuš in vzel iz trebuha drobovje. Nato ga je razsekal na manjše kose, čreva pa osnažil in jih pravil za klobase. Med delom je sem pa tja popil kozarec vina. Slanino je osolil in jo položil v veliko leseno posodo. Tega dne smo imeli tudi goste in skupaj z njimi smo proslavili res lep družinski praznik.

Rajko Pipan
V. razr. osn. šole v Saležu

MOJE SESTRE

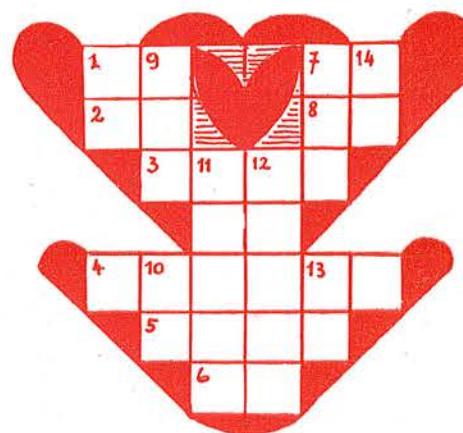
Imam tri sestre, ki so starejše od мене. Moje sestre so zelo nagajive. Ko vstanejo, me zbudijo, ker se glasno pogovarjajo. Moja najstarejša sestra je zelo dobra. Kadar gre v Trst, se vedno poslovodi mene. Ob nedeljah greva skupaj k maši. Jaz jo zelo rada ubogam in jo spoštujem. Kar mi ukaže, vse napravim. V povračilo mi kupi, kar si želim. Večkrat se zadrži na delu v Trstu do poznega večera. Takrat ne morem zaspati od skrb.

Mlajša sestra, pa je bolj nagajiva. Vsega, kar si želim, mi ne da, ker sem po njenem mnenju slabia.

Tretje sestre pa ne vidim vsak dan, ker je že poročena in ne biva več z nami.

Slavica Fikon
Ricmanje, V. razr. osnov. šole

ZA BISTRE GLAVE

KRIŽANKA »ZIBELKA«

Vodoravno: 1. predlog, 2. nikalnica, 3. otrok v zibelki, 4. okolica, 5. 3. os. glagola gnati (pret. č.), 6. ploskovna mera, 7. pritrildilnica, 8. os. zaimek.

Navpično: 1. osebni zaimek, 7. stevnik, 9. stari oče, 10. okrajšava za kilogram, 11. rimsко ime za Ljubljano, 12. star srebrn denar, 13. italijanski spolnik, 14. ai.

BESEDE Z NASPROTNIM POMENOM

Vesel —	Neumen —
mehek —	...	simpatičen —
širok —	...	visok —
star —	...	bel —	...
mrtev —	...	dobiček —
čist —	slaboten —

Besedam, ki so v obeh stolpcih, poišči besede z nasprotnim pomenom. Pike pomenijo število črk, ki jih ima vsaka beseda. Začetne črke besed z nasprotnim pomenom povedo ime in priimek slovenskega pesnika.

POSETNICE

ANGEL ČOŠIN

JOSIP ZMENGOV
iz Doline

LEON SNOVSIČ

Na neki gimnaziji poučujejo trije profesorji. Ugani, kaj poučuje vsak izmed njih!

Rešitve ugank pošljite uredništvu Galeba, Opčine pri Trstu — Opicina, Trieste, najkasneje do 25. maja 1961. Trije izzrebani reševalci bodo nagrajeni.

REŠITVE IZ 6. ŠTEVILKE

1. KRIŽANKA: Navpično: 1. krompir, 2. ara, 3. dno, 4. metulj, 5. moč, 6. Vis, 7. dinamit. — Vodoravno: 1. dem, 8. re, 9. Mantova, 10. proučim, 11. ia, 12. ti, 13. si.
2. STEBRIŠČE: 1. mlekarna, 2. Matjaž, 3. vekovito, 4. Eva, 5. mlin, 6. praprotn, 7. oko, 8. igla, 9. robec. — Pregovor: Laž ima kratke noge.
3. UGANKI: 1. oči, 2. apno — apneno mleko.

REŠITVE SO POSLALI: Žiga Vodušek, Aleksander Pertot, Willy Scheimer, Sergij Živic, Ermes Sartori iz Barkovelj, Andrej Tavčar iz Devina in Samo Sancin iz Trsta.

Andrej Tavčar in Samo Sancin sta napačno rešila 1. uganko.

NAGRADO DOBE: Willy Scheimer, Sergij Živic in Ermes Sartori iz Barkovelj.

Zaradi nepričakovanih ovir je 7. štev. Galeba izšla z zamudo. Pred zaključkom šolskega leta bo izšla še 8. številka, ki bo zadnja v tem šolskem letu.

Naša sotrudnica Stana Vinšek prosi za popravek: Uspavanka o zamorčku je prirejena po nemškem izvirniku.

tiskarna

graphis

trst
ulica sv. franciška 20
telefon 29-477

CENA 50.- LIR